

† 143. **En et ecce** accusativo junguntur, item **pridie** et **postridie** (a); haec etiam genitivo (b), illa nominativo (c):

a.

CIC. Ecce miserum hominem, si dolor summum malum est.

CIC. Me in Tusculano pridie nonas convenerunt.

b.

CIC. Haec scripsi postridie ejus diei.

ULP. Etiamsi pridie kalendarum fecerit.

c.

CIC. Ecce tibi ex adverso Lansacenus.

CIC. En causa, cur dominum servus accuset.

144. **Admodum, apprime, per, perquam, valde** et similia fere praepouuntur positivis (a); tamen **longe, multo, quam** ipsis etiam superlativis (b):

a.

CAES. Natio est omnis Gallorum admodum dedita religionibus.

TER. Scis fratrem ejus esse apprime nobilem.

CIC. Per mihi mirum visum est.

CIC. Id mihi quidem perquam puerile videri solet.

b.

CIC. Ex pontificum commentariis longe plurimum ingenio valuisse videtur.

CIC. Arrogantia ingenii est multo molestissima.

CIC. Mihi Cuspius quam maximas quam saepissime gratias agit.

145. **Tametsi magis** ad qualitatem pertinet (a), **plus** ad quantitatem (b); saepe tamen commutantur (c):

a.

TER. Non Apollinis magis verum quam hoc responsum est.

VIRG. O luce magis dilecta sorori.

b.

MART. Speranti plures venerunt plusve minusve duae.

CIC. Paulo plus furor Pulchelli progredi posset.

c.

QUINT. Cum verbo idem verbum plus significanter subjungitur.

CIC. Annos natus magis quadraginta.

146. **Nedum** valet quanto minus (a) et vix ponitur in prima parte (b):

a.

TER. Satrapa, si eam duxerit, nunquam sufferre ejus sumptus queat; nedum tu possis.

CIC. Vix in ipsis tectis frigus vitatur, nedum in mari.

LIV. Consules vel in pace tranquilla bellum excitarent, nedum in bello respirare civitatem forent passuri.

b.

BALB. AD CIC. Nedum hominum humilium, sed etiam amplissimorum consilia ex eventu probari solent.

147. **Partim** non solum adverbiorum more ponitur (a), sed etiam nominum (b):

a.

CAT. Circum vias ulmos serito, partim populos, ubi frondem ovibus et bubus habeas.

CAT. Bubulcis obsequitor, partim quo libentius boves curent.

b.

CIC. Partim ex illis distracti ac dissipati jacent.

LIV. Partim copiarum ad tumultum expugnandum mittit, partim ipse ad urbem ducit.

148. Sunt adverbia, quae adsciscunt aliquas conjunctiones: **Aequae** (a), **aliter** (b), **contra** (c) admittunt **ac, atque, quam**:

a.

CIC. Quis esset tantus fructus in prosperis rebus, nisi haberes qui *aeque ac* tu ipse gauderet?

CIC. Me colit *aeque atque* patronum suum.

b.

CIC. Ne sim salvus, si *aliter* scribo *ac* sentio.

CIC. Ne *aliter quam* ego velim, laudet ingenium meum.

c.

CIC. Aliquid factum diceretur *contra atque* oporteret.

CIC. De vestro jure *contra quam* posueram disputabo.

149. *Ante, prius* adsciscunt *quam* cum indicativo (a) vel subiunctivo (b):

a.

CIC. Necessitudinem habui cum domo vestra *ante* aliquanto *quam* tu natus es.

TER. Omnia experiri certum est *prius quam* pereo.

b.

CIC. Causa *ante* mortua est *quam* tu natus esses.

VIRG. Nec *prius* absistit *quam* septem corpora *fundat* humi.

150. *Commodum* adsciscit *quum*:

CIC. *Commodum* ad te dederam litteras, *quum* ad me bene mane Dionysius fuit.

CIC. *Commodum* discesseras heri, *quum* Trebatius ad me venit.

151. *Hoc, eo* adsciscunt *quo* in comparando:

CIC. *Hoc* magis est testimonium amoris mei, *quo* maturius tibi quam ceteris nuntiavi.

CIC. Quarum rerum *eo* gravior est dolor, *quo* culpa major.

CIC. *Hoc* audio libentius, *quo* maturius.

152. *Interea* poscit *dum, quoad*:

CAES. *Interea* manerent induciae, *dum* ab illo rediri potest.

CAES. *Interea quoad* fides esset data Caesarem facturum, quae pollicetur.

CIC. Haec *dum* aguntur, *interea* Cleomenes jam ad Peloritum pervenerat.

153. *Juxta* poscit *ac, atque, cum*:

LIV. Absentium bona *juxta atque* interemptorum divisa fuerunt.

LIV. Vestrum nomen imperiumque *juxta ac* deos immortales intuetur.

SALL. Nunc vero, quo in loco res nostrae sint, *juxta mecum* omnes intelligitis.

154. *Parumper et paulisper* admittunt *dum*:

PLAUT. *Paulisper* remitte restem, *dum* concedo et consulo.

TER. *Dum* exeo, *parumper* opperire hic.

CIC. *Paulisper, dum* se uxor, ut fit, comparat, moratus est.

155. *Perinde* adsciscit *ut, atque, quasi*:

CIC. Vereor ut hoc, quod dicam, *perinde* intelligi auditu possit, *atque* ego cogitans sentio.

CIC. Non *perinde, ut* est reapse, percipere ex litteris potuisti.

CIC. Metelli sperat sibi quisque fortunam *perinde, quasi* certi quidquam sit in rebus humanis.

156. *Prae* sumit *ut, quam*:

PLAUT. Parum etiam, *prae ut* futurum est, praedicas.

PLAUT. Modestior quidem nunc est, *prae ut* dudum fuit.

PLAUT. Parva res est voluptatum in vita, *prae quam* quod molestum est.

157. *Praeter* gerit *quam* (a), quae particula desideratur aliquando (b):

a.

TER. Mihi videre facere *praeter quam* res te adhortatur tua.

LIV. *Praeter quam* quod admissi sunt, irrita legatio fuit.

b.

OV. Nil *praeter salices* cassaque canna fuit.

SALL. Ceterae multitudini diem statuit *praeter* rerum capitalium *condemnatis*.

CIC. Nullas adhuc litteras acceperam, *praeter quae* mihi binae in Trebulano redditae sunt ¹.

158. *Pridie et postridie admittunt quam:*

CIC. Domum deductus est *pridie quam* excessit e vita.

CIC. Haec epistola *pridie* data est *quam* illa.

CIC. Quid causae fuerit *postridie* intellexi *quam* a vobis discessi.

159. *Simul adscit ac, atque, ut (a), quae etiam supprimuntur (b):*

a.

CIC. *Simul ac* mihi collibitum est, praesto est imago.

CIC. *Simul ac* sensit, Romam confugit.

CIC. Omne animal, *simul ut* ortum est, se ipsum diligit.

b.

CIC. *Simul* inflavit tibicen, carmen agnoscitur.

CIC. *Simul* aliquid audiero, scribam ad te.

CIC. *Simul* clamor est exauditus, Aetoli desertis stationibus in arcem confugiunt.

¹ Nisi mavis subaudire *cas*.

X. Constructio praepositionis.

NOTA. Exponam praecipuas: ceteras in lexicis quaerito.

† 160. *A* praepositur solis consonantibus (b), *ab* et vocalibus et consonantibus (a): significat autem originem (a), causam (b), distantiam (c) et tempus *ex quo* (d):

a.

LIV. Sinus maris, *ab nomine* propincae urbis, Ambracius appellatur.

MART. Tigris *ab Hircano* gloria clara jugo.

LIV. Turnus *ab Aricia* ferociter in Tarquinium erat in-
vectus.

b.

CIC. Mare, quia nunc *a sole* collucet, albescit et vibrat.

CIC. Nihil est valentius, *a quo* ratio intereat.

LIV. Urgebat Gallos pestilentia castra habentes loco *ab incendiis* torrido.

c.

CAES. *A millibus* passuum duobus castra posuerunt.

PLIN. Jam prope *a muris* habemus hostem.

CAES. Passus sexcentos *ab his castris* idoneum locum delegit.

d.

VARRO. *A bima* aut *trima* fructum ferre incipit vacca.

CIC. Quod augures omnes usque *a Romulo* decreverunt.

CIC. Utinam *a primo* tibi esset visum.

161. *Observa illa:*

A tergo tenetur hostis. — Non *abs re* erit subtexere. — Timet *a suis*. — Stat *a mendacio* contra verum. — Imparatus *a pecunia*. — *A puero*. — *Ab hora* septima. — *Ab integro*.

† 162. *Ad* significat non solum motum *quo* (a), sed etiam locum *ubi* (b), finem (c), comparisonem (d):

a.

SUET. Aquila duos corvos afflixit et *ad terram* dedit.

CIC. Ego *ad quos* scribam nescio nisi *ad eos*, qui *ad me* scribunt.

b.

CIC. Miles depugnavi *ad Thermopylas*.

CIC. Castra *ad Cabystra*, quod est *ad montem Taurum*, locavi.

CIC. Signa exposita sunt *ad Cajetam*.

c.

CIC. Potestate, quam tu *ad dignitatem* permisisses, *ad quaestum* uteretur.

CIC. In aedibus monumentum reipublicae collocavit *ad dolorem* bonorum omnium.

d.

CIC. Terra in medio mundo sita *ad universi coeli complexum* puncti instar obtinet.

TER. Estne, ut fertur forma? Sane, sed nihil *ad hanc nostram*.

163. *Ad* cum genitivo ponitur subaudito templum vel aedem (a); item absolute cum quovis casu (b):

a.

HOR. Ventum erat *ad Vestae*, tertia jam parte diei praeterita.

CIC. Senatus *ad Apollinis* habitus est.

CIC. Pecunia utinam *ad Opis* maneret.

b.

CAES. Occisis *ad* quatuor hominum *millibus*.

LIV. Cecidere in pugna fugaque *ad duo millia* et *quin genti* civium sociorumque.

CAES. *Ad* duorum millium numero fuerunt.

164. *Observe illa:*

Discere *ad verbum*. — Canere *ad tibiam*. — Edere *ad satietatem*. — Implere vas *ad fauces*. — Adesse *ad dictam diem*. — Bonus *ad speciem*. — Facere *ad amussim*; *ad unguem*; *ad perpendiculum*.

165. *Ante* non modo locum, sed etiam tempus significat atque aestimationem:

CIC. Ab eis petivit, ut *ante hortos* suos piscarentur.

VIRG. *Ante Jovem* nulli subigebant arva coloni¹.

SALL. Facundia Graeci *ante Romanos* fuerunt.

166. *Observe illa:*

Factus consul *ante tempus*. — *Ante diem* tertium calendas. — Felix *ante alias* Priameia virgo. — Dulces *ante omnia* musae.

167. *Citra* opponitur *ultra* estque pro *sine*:

CIC. Locus est *citra Leucadem*.

COLUM. *Citra kalendas* Octobris seminare convenit.

COLUM. Dare glandem capris *citra satietatem*.

168. *Cum* non solum societatem significat, sed etiam oppositionem et modum:

CIC. *Cum Pansa* vixi in Pompejano.

CIC. *Cum hoste* cominus in acie saepe pugnavit.

TAC. Jussos dicta *cum silentio* accipere necessitatis admonuit.

169. *Observe illa:*

Esse *cum telo*. — Esse *cum imperio*. — Cogitare *cum animo*. — Facere *cum malo*; *cum periculo*; *cum eo ut*.

† 170. *De* significat originem (a), deductionem (b), causam (c), materiem (d) et alia:

¹ H. e.: Ante quam regnaret Jupiter.

a.

VIRG. Genitrix *de gente vetusta* est mihi.OV. Libyca *de rupe* leones.SUET. *De mausoleo* audita est vox.

b.

CAT. Brassica *de capite* omnia mala deducet et sanum faciet.CIC. Ferrum *de manibus* extorsimus.CIC. Nomen suum *de tabula* sustulit.

c.

CIC. Flebat pater *de filii morte*.CURT. Non *de regno* Asiae, sed *de rege* sanguis est fundendus.CIC. Provide, ne quid ei desit, *de qua* scis me miserrimum esse.

d.

CIC. Iudicium est non *de re pecuniaria*, sed *de fama* Quintii.CIC. Regulus *de captivis commutandis* Romam missus est.AD CIC. Sulla legatus ad senatum *de Rhodiorum praemiis* venerat.171. *Observe illa:*

Agere *de sella*. — Pugnare *de genu*. — Vigilare *de nocte*.
— Sumere poenas *de sontibus*. — Nosse *de facie*. — Re-
citare *de scripto*. — *De nihilo* irasci. — Facere *de industria*;
de integro; *de improvise*.

† 172. *Ex* non solum partitionem significat (45) et locum *unde* cum motu (276), sed etiam locum *unde* cum quiete (a); item materiem (b), causam (c), compositionem (d), mutationem (e), modum (f):

a.

CAER. Orgetorigem *ex vinculis* causam dicere coegerunt.CIC. Ille *ex cruce* Italiam cernere ac domum suam prospicere poterat.CIC. *Ex villa* audieram fremitum clientium meorum.

b.

CIC. Fuit apud Segestanos *ex aere* simulacrum Dianae.CIC. Vas vinarium *ex una gemma praegrandi*.CIC. Ennius in sepulcro Scipionum est constitutus *ex marmore*.

c.

CIC. *Ex lassitudine* arctius dormit.LIV. Viderunt *ex gravitate* loci vulgari morbos.QUINT. Videbant quosdam *ex vino* vacillantes.

d.

PAUT. Jam dudum sputo sanguinem — Resinam *ex melle* devorato.CELS. Bibat jejunos *ex aqua* Castoreum.CELS. Panis *ex vino* est modici ponderis.

e.

CIC. *Ex homine* factus verres.CIC. Nihil est tam miserabile quam *ex beato* miser.PLAUT. Possum tranquillum facere *ex irato*.

f.

TAC. Utinam istuc verbum *ex animo* ac vere diceres!CIC. Feliciter et *ex mea sententia* rempublicam gerimus.CIC. Ut spero, statues *ex nostra dignitate*.173. *Observe illa:*

Stat *e regione*; *ex adverso*. — Me aliud *ex alio* impediit.
— Laboro *ex renibus*. — Requiesco *ex labore*. — Dixi *ex tempore*; *ex occasione*. — Facio *ex edicto*; *ex foedere*; *ex more*; *ex fide*.

174. *Extra* adhibetur cum quiete et motu (a) et ponitur pro *praeter* (b):

a.

CURT. Legati responderunt esse templum Herculis *extra urbem*.

CAES. Hi sunt *extra provinciam* trans Rhodanum primi.

CIC. *Extra hos cancellos* egredi conabor.

b.

CIC. *Extra ducem* reliqui rapaces.

LIV. Ad haec, quae interrogatus es, responde: *extra ea* cave vocem mittas.

PLAUT. Ille segregat ab se omnes *extra te unam*.

175. *Observe illa:*

Sum *extra noxam*. — Facis *extra modum*; *extra causam*; *extra morem*. — Fuit *extra conspectum*; *extra pretium*; *extra ordinem*.

† 176. *In quietem* significans aut motum in loco vult ablativum (a); item statum referens aut conditionem (b) aut id, quo actio pertinet (c), aut posita pro *inter* vel *apud* (d):

a.

CIC. Haec *in foro* palam Syracusis in ore atque in oculis provinciae gesta sunt.

CIC. *In viridi ripa* inambulabat.

VARRO. Est circa Minervium, qua *in Caelio* monte itur¹.

b.

CIC. Mirificam cepi voluptatem ex tua diligentia, quod *in summis tuis occupationibus* mihi tamen reipublicae statum per te notum esse voluisti.

¹ Non *ad montem*, sed *per montem*.

CIC. Hi sunt coloni, qui se *in insperatis pecuniis* sumptuosius jactaverunt.

CIC. Hoc adpersi, ut scires me tamen *in stomacho* solere ridere¹.

c.

CIC. *In hoc homine* nullam accipio excusationem.

SALL. *In hominibus impiis* sceleris obliti de poena disserunt.

CIC. Fortes fueritis *in eo*, quem nemo sit ausus defendere.

d.

CAES. Caesaris nomen *in barbaris* erat obscurius.

CIC. Thales sapientissimus *in septem* fuit.

CIC. Peto, ut eum amplectare, diligas, *in tuis* habeas.

177. *Observe illa:*

Adesse *in tempore*. — Libri sunt *in manibus*. — Tabulae sunt *in medio*. — Res est *in ambiguo*; *in integro*; *in tuto*; *in aperto*; *in confesso*; *in promptu*. — Aderat consul *in toga*; *in sago*. — Respublica erat *in armis*. — Est *in honore*; *in timore*; *in eo ut*.

† 178. *In* significans motum ad locum vult accusativum (a); item partitionem referens vel distributionem (b) aut mutationem (c) aut finem (d) aut tempus (e) aut posita pro *erga* vel *contra* (f):

a.

CIC. Isocrates philosophiam in urbibus collocavit et *in domos* introduxit.

CIC. Antiocho licuerit remigrare *in domum veterem* e nova.

TAC. Id Smyrnam *in concionem* nuntiatum foret.

b.

CIC. Describat censores binos *in singulas civitates* Timarchides.

¹ H. e.: Quum sum stomachatus.

CAES. Gallia omnis divisa est *in partes tres*.
LIV. Extulit eum plebs sextantibus collatis *in capita*.

c.

CURT. *In sollicitudinem* versa fiducia est.
PLIN. Exusti tunduntur *in farinam*.
STAT. Divum *in vultus* formanda liquescat massa.

d.

VELL. Somno et cibo *in vitam*, non *in voluptatem* utebatur.

PLAUT. Hos accipias coquos obsoniumque *in nuptias*.
JUST. Sciant se pugnare non spe victoriae, sed *in mortis ultionem*.

e.

LIV. Inducias *in triginta annos* impetraverunt.
CAES. Utrum statim necaretur, an *in aliud tempus* reservaretur.
CIC. Video quanta tempestas invidiae nobis, si minus *in praesens*, at *in posteritatem* impendeat.

f.

CIC. Qua nos *in liberos nostros* indulgentia esse debemus.
CIC. *In hominem innocentem* novum supplicii genus excogitavit.
CAES. Nullum officiorum *in quemquam* genus omisit.

179. *Observa illa:*

Tradere, sumere *in manus*. — Tollere *in humeros*. — Dare, accipere *in deditionem*. — Redire *in orbem*. — Disputare *in utramque partem*. — Crescere *in ventrem*. — Cubare *in latus*. — Laudare *in os*. — Jurare *in verba*. — Saltare *in numerum*. — Desinere *in piscem*.

180. *Item illa:*

In speciem. — *In universum*. — *In commune*. — *In posterum*. — *In antecessum*. — *In diem*. — *In dies*. — *In*

totum. — *In partem*. — *In pejus*. — *In melius*. — *In rectum*. — *In obliquum*.

181. *Intra* non solum quietem, sed etiam motum significat et refertur ad tempus:

LIV. Lingones *intra Apenninum* se tenuere.
CIC. Nosse regiones, *intra quas* venias.
LIV. Centum tria oppida *intra paucos dies* in deditionem accepit.

182. *Observa illa:*

Tenuit se *intra silentium*. — Fecit *intra legem*; *intra modum*; *intra finem* juris sui; *intra pudicitiam*; *intra quintum diem*, quam . . .

183. *Post* opponitur *ante* et dicitur de loco, tempore et aestimatione:

CIC. Mamertini crucem fixerunt *post urbem*.
PHAEDR. Qui fert malis auxilium, *post tempus* dolet.
HOR. Neque erat Lydia *post Chloën*.

184. *Observa illa:*

Post urbem conditam. — *Post homines natos*. — *Post hominum memoriam*. — *Post annum tertium*, quam . . .

185. *Per* refertur ad locum (280) et tempus et significat instrumentum et modum:

CIC. *Per membranas* oculorum cernimus.
LIV. *Per inducias* sepelire caesos.
ULP. *Per corbem* mensuram facere.
CIC. *Per summam fraudem* sextertios appetiit.

186. *Observa illa:*

Per somnum. — *Per otium*. — *Per jocum*. — *Per me licet*. — *Potes per valetudinem*; *per aetatem*. — *Tollit per vim*; *per potestatem*. — *Orat per deos*; *per dexteram istam*.

- Facit *per speciem* amicitiae; *per causam* fungendae vicis.
— *Per vos* stat, ut . . .

187. **Prae** est *ante* et notat causam et comparisonem:

- LIV. *Prae se* agit armentum.
PLAUT. *Prae laetitia* lacrymae prosiliunt mihi.
NEP. Videbant, Eumene recepto, omnes *prae illo* parvi futuros.

188. **Praeter** est *secus* et significat exceptionem et excessum:

- LIV. *Praeter ripam* euntibus Romanis Galli occurrerunt.
CIC. Omnibus sententiis *praeter unam* condemnatus est.
CIC. Unum *praeter ceteros*.

189. **Observa illa:**

Praeter consuetudinem. — *Praeter modum.* — *Praeter spem.* — *Praeter aetatem.* — *Praeter naturam.*

190. **Pro** significat non modo favorem, sed etiam vicem (a) et compensationem (b) poniturque *pro ante* (c), *instar* (d), *secundum* (e):

a.

- CIC. Medici inscii *pro salutaribus* mortifera praescribunt.
LIV. Me vera *pro gratis* loqui necessitas cogit.

b.

- PLAUT. Pecuniam *pro asinis* affert.
CIC. Misimus, qui *pro vectura* solveret.

c.

- CIC. Sedens *pro aede* Castoris.
SUET. *Pro foribus* stantem admonuit.

d.

- CIC. *Pro damnato* mortuoque fuit.
LIV. Id omnino *pro non dicto* habendum.

e.

- NEP. Quantum quisque daret *pro facultatibus* imperat.
CIC. Reliqua *pro tua prudentia* considerabis.

191. **Observa illa:**

Pro rostris dicere. — *Sedere pro tribunali.* — *Facere pro viribus.* — *Pro rata portione.* — *Pro testimonio.* — *Pro eo* ac . . .

192. **Prope** gradus induit (a, b) et admittit accusativum (a) vel ablativum cum **ab** (b):

a.

SUET. Excruciatu doloribus nocte tota *prope lucem* defecit.

LIV. Invenio apud quosdam, idque *propius fidem* est.

CIC. Officium meum esse putavi exercitum habere *proxime hostem*.

b.

- CIC. Apud socrum tuam *prope a meis sedibus* sedebas.
CIC. Aliae stellae *propius a sole* spatia conficiunt.
PLIN. *A Sura proxime* est Philiscum oppidum Parthorum.

193. **Secundum** est *prope* (a), maxime longo tractu (b); item *post* (c) et significat convenientiam (d) et favorem (e):

a.

- VARRO. Praecidere arbores *secundum terram*.
PLIN. Horologium constitutum in publicum *secundum rostra*.

b.

CIC. Facere iter secundum *mare superum*.
 VARRO. Facere sepes *secundum amnes*.

c.

CIC. *Secundum te* nihil est mihi amicus solitudine.
 CIC. *Secundum ludos* mihi respondere incipias.

d.

CIC. *Secundum naturam* vivere.
 GELL. Numerare viginti et quinque asses *secundum duodecim tabulas*.

e.

CIC. Nuntiat populo pontifices *secundum se* decrevisse.
 CIC. Multa *secundum nostram causam* disputavit.

† 194. *Sub est infra et vult accusativum cum motu (a), ablativum cum quiete (b). Significat saepe tempus (c) et statum (d). Si ponitur pro circiter (e) aut post (f), regit accusativum:*

a.

CIC. Conjecit se *sub scalas* tabernae librariae.
 CAES. Exercitus *sub jugum* missus.

b.

HOR. Ingenium ingens *inculto* latet *sub corpore*.
 CAES. *Sub pellibus* hiemare constituit.

c.

LIV. Excesserunt urbe *sub adventu* Romanorum.
 CAES. Ne *sub ipsa profectio* milites oppidum irrumpant.

d.

PLAUT. *Sub Mercurii regno* vapulo, non *sub Jovis*.
 LIV. *Sub Hannibale magistro* belli artes doctus est.

e.

CIC. *Sub vesperum* portas claudi jussit.
 LIV. *Sub idem tempus* legati ad res repetendas missi.

f.

CIC. *Sub eas litteras* statim recitatae sunt tuae.
 LIV. *Sub hanc vocem* gemitus multitudinis fuit.

195. *Observe illa:*

Sub manu. — Sub hasta. — Sub dio. — Sub adspectum.
 — *Sub lucem. — Sub horam tertiam.*

† 196. *Super cum quiete promiscue accipit accusativum (a) et ablativum (b), cum motu accusativum tantum (c):*

a.

LIV. Pars maxima *super theatrum* consistunt.
 HOR. Nomentanus erat *super ipsum*, Porcius *infra*.

b.

VIRG. Poteras requiescere mecum *fronde super viridi*.
 HOR. *Ensis super cervice* pendet.

c.

OV. Illa *super terram* desecto poplite labens.
 LIV. Alii *super aliorum capita* ruunt.

† 197. *Super posita pro de ablativum poscit (a), pro magis quam accusativum (b), item accessionem significans (c):*

a.

CIC. Velim cogites quid agendum nobis sit *super legatione votiva*.

VIRG. Multa *super Priamo* rogitans, *super Hectore* multa.

b.

SALL. *Super gratiam* atque *pecuniam* invidia facti fuit.
 SUET. Famosissima *super ceteras* fuit coena ei data.

c.

- LIV. Punicum exercitum *super morbum* fames affecit.
 LIV. Adeo, *super maerorem*, pudor quidam fugere colloquia et coetus hominum cogebat.

198. *Supra cum quiete vel motu vult accusativum (a) et excessum saepe significat (b)*¹:

a.

- PLIN. Nereides *supra delphinos* sedent.
 CIC. Sub terra habitassent neque existiissent *supra terram*.

b.

- PHAEDR. Duo juvenes *supra humanam formam*.
 LIV. Carthaginiensium caesa *supra* viginti millia.

199. *Subter est idem quod sub et fere habet accusativum*:

- LIV. Manu *subter togam* ad mentum exerta.
 LIV. Consul equo citato *subter murum* advehitur.
 VIRG. Omnes ferre juvat *subter densa testudine* casus.

200. *Tenus postponitur genitivo (a) vel ablativo (b), huic fere singulari, illi plurali*:

a.

- CIC. Illi rumores *Cumarum tenus* caluerunt.
 VIRG. *Crurum tenus* a mento palearia pendent.
 LIV. *Corcyrae tenus* ab Aetolia tecta et muri Aetolorum essent.

b.

- CIC. Antiochus *Tauro tenus* regnavit.
 VIRG. Lateri *capulo tenus* abdidit ensem.
 CELS. Demittere se in aquam *inguinibus tenus*.

¹ „Quinque *supra* triginta”: „viginti *supra* centum” et similia dicunt, elegantiae causa, multi et docti; sed auctorem classicum, tametsi diu et multum quaesivi, nondum invenire potui. De ratione autem numerationem efferendi vide exempla, quae sunt sub n. 282, 283, 284, 289.

201. *Versus accusativo postponitur plerumque*:

- CIC. *Brundisium versus* ibat ad Caesarem.
 PLIN. Corvus evolat in rostra *forum versus*.
 LIV. Positi erant *versus aedem* Quirini.

† 202. *Praepositiones, quum casum non regunt, induunt adverbiorum naturam. Eae sunt praecipuae ante (a), coram (b), juxta (c), post (d), prope (e), prae (f), propter (g), secus (h), ultra (i)*:

a.

- CIC. Qui asoti esse velint, philosophi *ante* fiant.
 LIV. Praetor biduo *ante* venerat.

b.

- CIC. Intueor *coram* haec ornamenta reipublicae.
 AD. CIC. Mihi promiserunt *coram* et absentem scripserunt.

c.

- VIRG. Furiarum maxima *juxta* accubat.
 CAES. Legionem, quae *juxta* constiterat, urgeri ab hoste vidit.

d.

- CIC. Initio mea sponte, *post* invitatu tuo mittendum duxi.
 CIC. Caedere incipiunt ejus servos, qui *post* erant.

e.

- SALL. His genus, eloquentia *prope* aequalia fuerunt.
 CIC. Adolescentia voluptates *prope* intuens magis fortasse laetatur.

f.

- PLAUT. I tu *prae*, virgo.
 PLAUT. Abi *prae*, Sosia; jam ego sequar.

g.

- CIC. Gladium *propter* appositum e vagina eduxit.
 LUCR. Araque Panhaeos exhalat *propter* odores.

h.

CIC. Cato fuit summus vir; nemo dicet *secus*.CIC. Fit obviam Clodio hora fere undecima, aut non multo *secus*.

i.

CIC. Si probabilia dicentur, nihil *ultra* requiratis.CIC. Oratio scripta elegantissime, ut nihil possit *ultra*.

203. *Observa praepositionibus vix adjungi aliam particulam (a) praeter usque (b):*

a.

FLOR. *De sub* ipsis faucibus Italiae.CIC. *Ex ante* diem tertium nonas *ad pridie* kalendas.CIC. Comitia Bibulus *in ante* diem decimum quintum kalendas distulit.

b.

CIC. *Hi usque ex* ultima Syria navigarunt.PLAUT. *Usque ad* diurnam stellam crastinam potabimus.VIRG. Prospexit *ab usque* Pachyno.OV. Admorunt oculis *usque sub* ora faces.CIC. Naevius *trans* Alpes *usque* transfertur.

XI. Constructio conjunctionis.

NOTA. *Conjunctiones partim vidisti in adverbis, quae eas adsciscunt; partim videbis in altero libro, ubi de oratione subjunctiva: ceterarum praecipuas hoc loco summatim persequar.*

† 204. *Et, aut, vel, nec, quam* jungunt similes formas (a), saepe etiam dissimiles, sive nominum (b) sive adverbiorum (c) sive verborum (d), violata interdum consecutione (e): *nec autem cum et* facile colludit (f):

a.

PLAUT. Tu *vel suda, vel peri* algu.LIV. Tribuni plebis *malae rei quam nullius* duces esse malunt.

b.

LIV. Valerium *spectatae virtutis et consularem virum* legerunt.CIC. Aut *contentione dicendi aut lacessitus* fecit.

c.

CURT. *Pridie familiariter et sine arbitris* loquutus est nobiscum.TER. Tu *vel vi vel clam* fac tradas.

d.

LIV. Injuriae dolor eos *stimulabat, vel quia* gravior ultor rex futurus erat.CIC. Non tam *vitandi laboris causa, quam quod* tua interesse *arbitrabar*.

e.

PLAUT. Praesertim *quibus nec* quaestus erat, *nec* artem didicere.TER. *Quem* neque *puDET, nec* metuit quemquam.

f.

CIC. Ejus filii *nec* vivi probabantur bonis *et* mortui numerum obtinent jure caesorum.CIC. Intelligis *et* animum ei praesto fuisse *nec* consilium defuisse.

205. *Copulativas omitti fas est:*

CAES. Intercedit M. Antonius, Q. Cassius, tribuni plebis.

CIC. Regulus in senatum venit, mandata exponit, sententiam ne diceret recusavit.

CIC. Ex cupiditatibus odia, discordiae, bella nascuntur.

206. *At fere adversatur (a) et servit praeeccupationi (b) et exsecrationi (c):*

a.

CIC. Non placet Antonio consulatus meus, *at* placuit Servilio.

CIC. *At* ego non nego teque in isto convinco non solum audaciae, sed etiam amentiae.

b.

CIC. *At* laetatus sum: quid ergo? in tanta laetitia cunctae civitatis me unum tristem esse oportebat?

CIC. *At* ego suasi: scilicet is animus erat Milonis, ut prodesse patriae sine suasore non posset.

c.

VIRG. *At* tibi pro scelere dii persolvant grates dignas.

TER. *At* te dii deaque perdant.

207. *Dum et ubi indicativo junguntur (a) et sub-
junctivo (b):*

a.

SALL. *Ubi* justitiâ respublica crevit, Carthago ab stirpe interiit.

TER. *Dum* ante ostium sto, notus mihi quidam obvius venit.

b.

CIC. *Ubi* semel quis pejeraverit, ei credi postea non oportet.

CIC. *Dum* Milo veniret, locum relinquere noluit Clodius.

208. *Neve, neu alteri orationi praepositur (a) vel
utriusque (b):*

a.

CIC. Te rogo, ne demittas animum *neve* te obrui sinas.

CAT. Caveto nequam materiam doles *neu* caedas nisi siccam.

b.

VIRG. *Neu* propius tectis taxum sine *neve* rubentes ure foco cancos.

VIRG. *Neve* tibi ad solem vergant vineta cadentem, *neve* inter vites corylum sere.

† 209. *Ne, num, si simul cum aliquis, aliquo, aliquando contrahuntur in nequis, nequo, nequando (a), numquis, numquo, numquando (b), siquis, siquo, siquando (c); sed non semper (d):*

a.

CIC. Vos adepti estis, *nequem* civem timeretis.

CAT. Villica ad coenam *nequo* eat neque ambulatrix sit.

CIC. Tu eas epistolas, quibus asperius de eo scripsi, concerpito, *nequando* quid emanet.

b.

CIC. Quaestio est, *numquod* officium aliud alio majus sit.

PLAUT. *Numquo* foras vocatus est ad coenam?

CIC. Exsistit hoc loco quaestio, *numquando* amici novi veteribus sint antepoenendi.

c.

VIRG. *Siqua* tui Corydonis habet te cura, venito.

VIRG. *Siquando* ad proelia ventum est, incassum furit.

CIC. Eas litteras *siquo* ille misit, in publico proponat velim.

d.

SEN. Horum *si aliquem* interrogaris: quo tu? Non, mehercule, inquiet, scio.

CIC. Mors optanda est, *si aliquo* animum deducit, ubi sit futurus aeternus.

CIC. *Si aliquid* de sua gravitate Pompejus, multum de cupiditate Caesar remisisset.

210. *Quasi, tamquam verbis dantur (a) et nominibus (b):*

a.

CIC. Medico tria millia jugerum; *quasi* te sanum facere potuisset.

LIV. *Tamquam* de regno dimicaretur, ita concurrerunt.